

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum aliquis per gratiam possit mereri uitam æternam ex condigno.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

Ad hoc dicitur, quod non inconuenit diuersis rationibus in diuersis locis eandem quaestionem mouere, vt vnusquisque tractatus integer fiat. Hec ergo quaestio de merito uitae aeternae per gratiam, potest dupliciter occurrere. Primo, de merito huiusmodi, vt habet rationem finis respectu gratiae. Et sic spectat ad quaestio, de necessitate gratiae, quae est necessitas ex suppositione, scilicet ad habendum tale quid, quae uocatur necessitas finis. Et hoc modo superius hec quaestio integrat tractatum de necessitate gratiae.

Secundo de merito huiusmodi, vt habet rationem effectus respectu gratiae. Et sic hic tractatur ad integritatem tractatus de secundo effectui gratiae, quod est meritum, vt patet & ex initio tractatus huius, & precedentis quaestionis.

In eodem articulo secundo, aduerte, quod quia nec ex tit. articuli, nec ex ratione allata in litera habetur, quod hic sit sermo de potentia Dei absoluta, sed titulus est de potentia meritoria uitae aeternae, an sit propria gratiae, ita quod ipsa sola hoc possit inter creatas naturas: hoc est enim quere, an sine gratia &c. Ratio quoque litera super diuina prouidentia, quae statuit actum non ordinari ad aliquid excedens proportionem virtutis, quae est principium actus, fundatur: ideo ex hoc loco nullus sumat esse doctrinam auctoris, quod homo sine gratiae habituali dono per diuinam potentiam non possit mereri vitam aeternam. Dicit forte quispiam, non esse contra auctoris doctrinam, quod homo ex gratuita Dei ordinatione absque habituali dono mereatur per actum liberi arbitrii, puta, opera pietatis, vitam aeternam.

In responsione ad tertium eiusdem articuli dubium occurrit circa illud, scilicet, quod homo non potest mereri ab alio homine quem prius offendit, nisi ei satisfaciens reconcilietur. Videtur enim hoc falsum: nam potest quis operari pro eo quem offendit, ante reconciliationem sic,

q. 109, art. 2.

q. 71, art. 6. & q. 73, & 87, & q. 113, art. 2.

vt constituat eundem sibi debitorem ad reddendum vt patet si ponamus Ioannem offendisse Petrum vel rapina, & postmodum videns eundem Petrum sum ab inimicis ad mortem, libere illum periculo suum exponens pro hoc. conitatur nanque quod tunc meretur de prius offendente non reconciliato. Praeterea potest fieri quod operari quem offendit tunc, etiam si maneat in meretur, non ab eo ablatum meretur, quatenus operari de hoc futurum dicitur proprie conitatur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Deus ordinauit humanam naturam ad finem uitae aeternae consequendum non propria uirtute, sed per auxilium gratiae. Et hoc modo eius actus potest esse meritorius uitae aeternae.

AD SECUNDVM dicendum, quod homo sine gratia non potest habere aequale opus operi, quod ex gratia procedit: quia quanto est perfectior principii actionis, tanto est perfectior actio. Sequeretur autem ratio supposita aequalitate operationis utrobique.

AD TERTIVM dicendum, quod quantum ad primam rationem inductam dissimiliter se habet in Deo, & in homine. nam homo uirtutem benefaciendi habet a Deo, non autem ab homine: & ideo a Deo non potest homo aliquid mereri, nisi per donum eius, quod Apostolus signanter exprimit dicens. Quis prior dedit ei, & retribuetur illi.

Sed ab homine potest quis mereri antequam ab eo acceperit, per id quod accepit a Deo. Sed quantum ad secundam rationem sumptam ex impedimento peccati, simile est de homine, & de Deo: quia etiam homo ab alio mereri non potest, quem offendit prius, nisi ei satisfaciens reconcilietur.

ARTICVLVS III. Vtrum homo in gratia constitutus possit mereri vitam aeternam ex condigno.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur quod homo in gratia constitutus non possit mereri uitam aeternam ex condigno. Dicit enim Aposto. ad Rom. 8. Non sunt condignae passionibus huius temporis ad futuram gloriam, quae reuelabitur in nobis: sed inter alia opera meritoria maxime uidentur esse meritoria sanctorum passionibus. ergo nulla opera hominum sunt meritoria uitae aeternae ex condigno.

¶ 2. Praet. Super illud Ro. 6. Gratia Dei, uita aeterna. dicitur * gl. Possit recte dicere, Stipendium iustitiae uita aeterna: sed maluit dicere, Gra Dei, uita aeterna, ut intelligeret remus Deum ad aeternam uitam pro sua miseratione nos perducere, non meritis nostris: sed id quod ex condigno quis meretur, non

con... op... de... qu... mer... prius... tam... reconc... Praet... potest... do op... quem... tunc... man... meretur... ab eo... ablat... meretur... quaten... operari... de hoc... futurum... dicitur... proprie... conitatur... quod tunc... meretur... de prius... offendente... non reconciliato... Praeterea... potest fieri... quod operari... quem offendit... tunc, etiam si maneat in meretur, non ab eo ablatum meretur, quatenus operari de hoc futurum dicitur proprie conitatur.

condigno, est meriti sic, ut secundum iustitiam sibi debeat, ita quod inultum esset non reddi mercedem merito ex condigno. Unde & nomen accepit ab aequa dignitate meriti ad mercedem.

In corpore articuli, aduerte quod illa duo scilicet motio Spiritus sancti & gratia, non sunt duae disperatae causae meriti, sed sunt causae subordinatae: motio quidem Spiritus sancti est actio causa prima: & gratia vero causa secunda operis inquantum meritorii. Mouet enim Spiritus sanctus hominem ad merendum mediante gratia, propter quod litera de motione Spiritus sancti loquens, asserit illud Ioan. 4. Fit in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. Et merendi author, quod quia opus elicitur a gratia, habet quod sit meritorium ex condigno ex vera que sui propria causa, scilicet prima, & proxima. Nec altera superflua: quoniam non sunt eiusdem ordinis. Et contra prima quidem causae sufficientiam non occurrunt contradictores.

Contra secundam autem occurrit Scotus in primo sententiarum distinctio. 17. quae. 1. tenens, quod actus elicitus a gratia non est meritorium simpliciter vite aeternae, sed oportet quod ultra hoc, quod sit informatus gratia, sit acceptus Deo, id est, ordinatus a Deo ad consequendam vitam aeternam: & in tali ordinatione seu acceptione passiva, compleri dicit rationem meriti ex condigno.

Arguitque primo sic. Si actus ex se sufficiens agens sit effectus ordinatus ad beatitudinem, sequeretur quod Deus non posset ei, qui sic operatus est, non retribuere beatitudinem, nisi iniuste eam subtrahendo: hoc est falsum, ergo talis ordo est ex sola voluntate diuina.

Secundo sic. Praemium semper est maius bonum merito: & iustitia stricta, non reddit melius pro minus bono. ergo actus meritorius non est dignus tali praemio ex bonitate quam habet ex suis principiis.

Sed haec facile soluntur. Nam ad primum dicitur, quod iniuste subtraheretur merces tunc debito ei, qui operatus est ex gratia: & Deus, qui est debitor simpliciter, quod ordinatus non per superadditam ordinationem, (ut Scotus putat) sed per ipsam gratiam eius actum esse meritorium ex hoc ipso solo quod est a gratia, quod est talis natura, sicut non potest contra se ipsum facere, ita non potest subtrahere mercedem. Cum quo in statu potestiam beatorum omnes annihilare de potentia absoluta: sed hoc est extra questionem praesentem.

Ad secundum dicitur, quod liberalitas diuina remunerans supra meritum non adimit merito vim suam. Ex hoc nanque, quod Deus actui merenti gloriam ut unum, reddit gloriam ut duo, non adimit actui illi, qui merentur in iustitiam suam gloriam ut unum. Vnde ratio illa non probat, quod actus non sit meritorius: sed hoc, quod non sit merito-

rius totius praemij, quod dat Deus, supposita tali liberalitate.

Et tu habes in littera pro doctrina S. Thomae, auctoritatem Apostoli, Si filii, haeredes &c. ubi potest fundare rationem: quia filio obedienti, & ut filio operanti debetur haereditas paterna ex solo ipso iure stricto, ita quod non nisi iniuste potest priuari: sed sola gratia constituit filios Dei, seclusa quacunque ordinatione, ergo. Superflua quoque est superaddita ordinatione illa, quae quicquid per illam fit, saluatur melius per motionem Spiritus sancti mediante gratia. Vtilificat quoque gratiam positio illa, dum ei praemium opus subtrahitur. meritum, & nos non posse per gratiam mereri, nisi dispositiue ponit: quae omnia aliena a theologia reali sunt. Et tu potest scire hanc esse veram mentem authoris ex doctrina eius in quod 21. superius, ubi ostensum est, quod actus humanus ex hoc quod est bonus, vel malus moraliter, habet rationem meriti, vel demeriti, et apud Deum. Ex hoc nanque, sequitur, quod ex hoc ipso quod actus est bonus, est ordinatus a Deo ad praemium: & hoc, ut ibi dicitur, quantum est ex ratione actus, nec oportet aliam ordinationem superaddere.

In eodem articulo dubium occurrit, Quo pacto possit homo per gratiam mereri ex condigno vitam aeternam, cum inter Deum & creaturam quamcumque, multo minus quam inter patrem & filium possit esse iustum simpliciter.

Constat enim quod homo in gratia, creatura pura est, & filius adoptiuus non plus iustus fitur apud patrem, quam filius simpliciter: mereri autem ex condigno, ad iustum simpliciter spectat.

Ad hoc dicitur, quod opus meritorium ex gratia, & Spiritu sancto procedens, potest comparari ad Deum retributorem. Et sic propter rationes allatas, solam rationem iusti dominatiui, seu patris iudeo, iuxta illud Apostoli 2. ad Timoth. 4. Quam reddet dominus iustus iudex. Si autem referatur ad mercedem, scilicet vitam aeternam, sic est ratio iusti simpliciter & aequalitas. Et ad hanc aequalitatem tenent verba littera: ut patet in responsione ad tertium. Quod si quis dicere velit, quod inter opus meritorium, ut est a Spiritu sancto, & Deum, est iustum simpliciter, aduertat quod iustum queritur inter retributorem, & operatorem qui remuneratur, & non inter primam causam mercedis, & meriti.

Ad tertium dicendum, quod gratia Spiritus sancti, quam in praesenti habemus, etsi non sit aequalis gloriae in actu, est tamen aequalis in uirtute sicut semen arborum, in quo est uirtus ad totam arborem. Et similiter per gratiam inhabitat hominem Spiritus sanctus, qui est sufficiens causa uitae aeternae: unde & dicitur esse pignus haereditatis nostrae. 2. ad Cor. 1.

ARTICVLVS IIII. Vtrum gratia sit principium meriti principaliter per charitatem, quam per alias uirtutes.

AD QUARTVM sic proceditur. Vt quod gratia non sit principium meriti principaliter per charitatem, quam per alias uirtutes. Merces enim operi debet secundum illud Mat. 20. Voca operarios, & redde illis mercedem suam: sed

opus meritorium ex gratia, & Spiritu sancto procedens, potest comparari ad Deum retributorem. Et sic propter rationes allatas, solam rationem iusti dominatiui, seu patris iudeo, iuxta illud Apostoli 2. ad Timoth. 4. Quam reddet dominus iustus iudex. Si autem referatur ad mercedem, scilicet vitam aeternam, sic est ratio iusti simpliciter & aequalitas. Et ad hanc aequalitatem tenent verba littera: ut patet in responsione ad tertium. Quod si quis dicere velit, quod inter opus meritorium, ut est a Spiritu sancto, & Deum, est iustum simpliciter, aduertat quod iustum queritur inter retributorem, & operatorem qui remuneratur, & non inter primam causam mercedis, & meriti.

Super Quaestione 114. Articulum 4. 5. & 6.

In articulo 4. 5. & 6. nihil occurrit scribendum, nisi quod in quarto, & clarius in sexto apparet quod diximus esse de mente authoris, scilicet, quod diuina motio ad meritum per gratiam, est etiam in Christo, & ut una meriti radix computata distinguitur contra aliam, scilicet lib. arbitrium.

Prima Secunda S. Thomae. LL 2 quolibet

2.2. qu. 182. art. 2. co. & 3. di. 30. art. 5. & 4. di. 20. ar. 2. q. 3. & d. 49. q. 1. ar. 4. q. 4. & po. q. 6. ar. 9. co. & 1. q. 8. le. 5. princip. & Heb. 6. l. c. 3.